

Jude
MORGAN

Viața secretă a lui William Shakespeare

Traducere din limba engleză
ADRIANA VOICU

JUDE MORGAN s-a născut și a crescut în Peterborough, Marea Britanie. A studiat la University of East Anglia și a început să scrie literatură sub îndrumarea lui Malcolm Bradbury și a Angelei Carter. A publicat mai multe volume. Romanul *Emily and Charlotte* (2010), poate cea mai cunoscută creație a sa, propune o incursiune în viața surorilor Brontë. Acesta a apărut după ce Jude Morgan a scris *An Accomplished Woman* (2009), *Symphony* (2008) și *Indiscretion* (2006). În 2005, romanul *Passion*, inspirat de un episod spectaculos din biografia poetilor românci englezi, a fost considerat una dintre cele mai bune cărți ale anului, potrivit Washington Post Book World. Cel mai recent volum al autorului este *A Little Folly* (2014).

NEMIRA

1

Rege sau nu (1582)

L-a trezit din somn furtuna, dar altceva l-a făcut să se îmbrace și să coboare.

O presimțire.

- Tată!

A deschis ușa atelierului. Umbrele s-au destrămat.

- Nici tu n-ai putut să dormi, nu-i aşa, Will? Ba chiar aşa. Hai, fă-te-ncoace!

Înăuntru ardeau cinci sau şase lumânări. Lui Will i s-a strâns înima gândindu-se la o aşa risipă. Dar știa că tatăl lui avea nevoie de lumină; de cât mai multă lumină. Deasupra casei a bubuit din nou un tunet, tare și aproape. A văzut că i-a licărit albul ochilor ca unui cal însășimat, iar fruntea îl lucea de sudoare.

- Da, nu e aer în noaptea asta, a zis Will cu un căscat prefăcut. Să-ți aduc un pocal cu bere?

Tatăl lui a clătinat din cap.

- Dar mai stai, băiete, mai stai! Eu tocmai...

Păros, îmbrăcat numai în cămașă, a început să umble de colo până colo, atingând neliniștit scândura de croit, cuștile, vergeaua, apoi a ridicat o mănușă de pe bancul de lucru.

– Tocmai mă uitam la cum ai cusut. Cusătură rotundă? Eu aş fi zis că aia încrucisată ajungea pentru calitatea asta. Dar e destul de îngrijită. La fel și curelușa pentru sabie. Ai grija, întăriturile astea musai să fie mai trainice, în caz că...

A sărit la bubuitul tunetului, dar Will s-a prefăcut că nu bagă de seamă nici asta, nici tremuratul mâinilor lui mari, care aproape au scăpat mănușa.

– Nopțile astea a fost umezeală și pieile se zvântă încet. Dar pentru mâine ar trebui să fim pregătiți. Ai tăblița la îndemână? Trece acolo vreo zece ouă pentru tratarea pieilor, nu, hai mai bine douăzeci...

Glasul i s-a frânt, prefăcându-se într-un scâncet când tunetul a crescut, s-a dezlănțuit și a zgâltăit obloanele, și Will s-a apucat să vorbească, să spună orice, numai să acopere ce vedea și ce simțea.

– Doamne, dacă mai plouă mult, drumul de miazăzi o să fie iar o baltă și târgul o să meargă din nou prost. Și am auzit că trupa lordului Howard a pornit încoaace de la Banbury. Dar ascultă ce-ți zic eu, actorii răzbesc întotdeauna. O dată au slobozit calul și au luat căruța în cărcă. Și mai e și Richard, care trebuie să ajungă de la Londra și o să călărească prin mocirlă. S-ar putea, totuși, să se însenineze. Parcă am adulmecat un vânt dinspre apus astă...

– Eu n-am auzit de asta. De povestea cu căruța actorilor.

În privirea tatălui său, peste frică și rușine a răzbătut o ascuțime nouă.

- Mi-a zis și mie cineva, a ridicat din umeri Will.
- Eu cred că și-au zis chiar ei.

Tunetul a răsunat mai slab. Tatăl lui și-a îngăduit un mic surâs lăuntric.

– Actorii. Știu, Will. Astă-vară, când au venit, te-ai furiașat din casă și ai petrecut toată noaptea cu ei la Hanul „Lebăda“.

S-a scurs o clipă apăsătoare, în care Will era din nou copil, iar tatăl lui îl ciocănea în piept cu arătătorul lui butucănos. *Văd prin tine pe aici, băiete.*

– Da, a izbutit să îngăime, aşa am făcut. N-am avut vreun gând rău...

– Doar că nu mi-ai spus. Bag seamă că știai, deci, că n-aș fi consimțit. A, deși nu umblu prin lume, aflu eu una-alta, Will, am iscoadele mele. Un om așa de urgosit ca mine nu se poate descurca fără iscoade.

Tunetul tăcuse; miroșul ploii umplea aerul ca un sunet nenăscut.

– Actorii sunt buni, în felul lor. Dar duc o viață fără căpătăi, netrebnică și chinuită, chiar dacă e pusă sub numele vreunui mare nobil. Și seamănă în jur trândăvie și năzuințe deșarte. Acum cugetă și tu, este asta pe potriva fiului lui John Shakespeare?

A vorbit cu blândețe. Avea un glas muzical, frumos chiar – asta, cel puțin, nu se schimbase.

– Și tu aveai obiceiul să te duci la reprezentații. Când au început să vină...

– Asta a fost înainte, s-a repezit taică-său. Pe-atunci eram judecător. Eu eram cel care le dădea zapisul. Era

de datoria mea să văd piesa, ca să mă încredințez că nu era nicio ticăloșie în ea. Erau alte vremuri. Pe-atunci eram om de vază. Cel mai de vază. Vremurile alea s-au dus pe nesimțite.

S-a uitat după toiag. Îi dădea autoritate, nu sprijin, căci trupește era destul de zdravăn. Dar Will și-a dat seama când i-a cules de jos toiagul că acum ar fi putut, probabil, să i-l smulgă sau să-l frângă pe genunchi, fiindcă avea optsprezece ani și era plin de vlagă, pe când tatăl lui era un om istovit și ascuns... numai să fi vrut.

– S-a potolit furtuna, a zis Will.

Întinzându-itoiagul, a simțit la celălalt capăt o forță frustrată și a văzut șarpele. Îl găsise după orele de la școală Hugh, fiul negustorului de malț, în ultimul trimestru înainte ca Will să fie retras. Hugh prinsește șarpele într-un sac. Se simțea prin pânză mușchiul acela zbătându-se deznădăjduit. A întâlnit privirea tatălui său, și iubirea, și ura l-au despicat în două ca pe un măr.

– Da' dă-i drumul odată!

Încă o clipă și a slăbit strânsoarea. Tunetele mormăiu îndepărtat spre miazanoopțe, pe deasupra cătunului Shottery. Taică-său și-a sters fruntea.

– S-a mai răcorit, a zis Will. Cred că mă întorc la somn.

– Așteaptă! Will, când vin actorii la vară, vreau să chibzuiești. Să chibzuiești la cine suntem noi.

A atins cu buzele măciulia cioplită atoiagului.

– La numele nostru.

La spusele astea, în capul lui Will au năvălit vorbe pe care nu le putea rosti: numele nostru, nimeni nu se mai sinchisește de ce facem noi – în târg s-ar vorbi tot atât cât despre un cui lipsă din ușa bisericii... Dar acesta era

unul din lucrurile pe care trebuia să nu le bagi în seamă și să te prefaci că nici nu există, la fel ca frica de trăsnete.

– Nădăduiesc că țin tot timpul seama de asta.

– Așa nădăduiesc și eu. Și că o vei și dovedi. S-a isprăvit cu streceratul prin crâșme în tovărășia unor milogi de actori, da? Ești fiul meu, moștenitorul meu, iar lucrurile astea contează. Trebuie să înveți ce înseamnă să fii bărbat. Vreau să-mi făgăduiești, chiar acum – și de bunăvoie. Nu cu amenințări. Știi că ai avut întotdeauna parte numai de iubire.

Poți să lovești cu iubire, și-a zis Will. Nimic nu rănește mai adânc.

– Îți făgăduiesc, tată, a zis el.

Dar mințea; și se întreba dacă e un păcătos și, dacă da, cât de păcătos este. N-a adormit. Când s-au ivit zorile cu rouă, se uita de la fereastra dormitorului când taică-său străbătea curtea de dedesubt ca să verifice pieile puse la atârnat. Cu pas greoi, măsurat, însă drept ca o lumânare – la o primă privire, ai fi crezut că e un bețiv care încerca să se cumpănească pe picioare. Dar nu era. Consilierul Shakespeare, deputat de Stratford, păsise la fel în procesiunile ce înaintau spre primăria orașului, îmbrăcat în costum de ceremonie, precedat de ajutoarele de șerif cu bastoane și cu un băiețel păsind cu venerație în urma lui.

Will și-a văzut umbra în jurul lui pe dușumea, contururile ei, și și-a zis: „Acestea fi-vor de-a pururea hotarele mele“.

N-o deșteptase din somn furtuna. Era trează deja. După marea schimbare, viața ei se desfășura în bună măsură noaptea. Iar tunetelor nu le dăduse importanță. Nu băgase însă de seamă copacul și tânguitul înfiorător care a venit pe urmă.

Noaptea era privilegiul ei. Atunci avea timp și loc să căugeți și să simță. Și chiar să respire.

— Ce-a fost a fost și nu se mai poate face nimic, zicea peste zi Bartholomew. Când ai de gând să începi să trăiești? Doamne, ce față ai! adăuga el cu un zvâcnet al umerilor lați. Ah, fața asta!

Ea se crispa și își vedea mai departe de tors sau de frământat, străduindu-se să n-aibă chip.

Noaptea începea cu adevărat pe la miezul nopții. De obicei se ducea la culcare imediat după cină — cam pe la ora când Bartholomew lua carafa și pornea târșâindu-și picioarele spre cazanul de bere — și petrecea câteva ceasuri istovitoare în vise neînchipuit de amănunțite, în care marea greșală era îndreptată prin tot soiul de stratageme ingenioase. Apoi se trezea, se îmbrăca și lăua în stăpânire casa adormită. Uneori aprindea o lumânare, dar de obicei se descurca fără greș doar cu pipăitul. Tălpile învățaseră știința de a călca pe scândura podeelor, iar palmele se plimbau peste lambriurile scărăitoare cu agerimea unui tămăduitor. Nu se temea că tulbură somnul fraților și al surorilor vitrege, dar de multe ori se tortura singură închipuindu-și-l pe Bartholomew cum se ivește din întuneric, cu grumazul lui gros, ciufulit și clipind des. Avea să-o întrebe ce naiba e cu ea de se furăsează prin casă în puterea nopții. Avea să ceară lămuriri. Fratele ei credea, pe bună dreptate poate, că fiecare lucru poate fi lămurit și, odată cel-l lămureai, îl împătureai și îl punea bine în ladă.

„Nu ne aude“, zisese el când tatăl lor era pe ducă. „Așa că n-are niciun rost să-i spui povestii.“ Plecase ofțând, iar ea îi vorbise mai departe. I-a povestit despre vulpea cea

îndrăzneață, care venise până în ușa celarului și rânjise la ea, despre sosirea din vara aceea a actorilor la Stratford și despre Catherine, care își sucise glezna. Tatăl ei zăcea în pat, numai piele și os, răsuflând cu horcăielii istovitoare, cu gura căscându-se în chipuri ciudate. Da, probabil că nu auzea, dar ea încerca să se lămurească în privința morții. Nașterea, se dumirise ea, luând seama la rude și vecini, avea un mers priincios: de la primele semne părelnice la mărimea de netăgăduit a pântecelui, apoi la primejdia gravă a facerii și, în cele din urmă, cu noroc, la minunea venirii unui suflet nou pe lume. Agonia era însă diferită. Mergea înainte, aşa cum era cărat la întâmplare lemnul dintr-o casă nelocuită. În cele din urmă, se isprăvea, dar nu mai rămânea ca dovadă decât absența.

Noaptea, perindându-se dintr-o încăpere în alta, întămpinată ici și colo de miroslul de ceară de albine sau de luciu fantomatic al vreunui vas de aramă, se putea lepăda de chingile timpului. Fiindcă totul ar fi fost la fel cu un an sau doi în urmă: tatăl ei ar fi dormit pur și simplu în patul lui. Dar iluzia se destrăma când se aprobia de ușa de la capătul corridorului dinspre apus.

Acela fusese iatacul tatălui ei. Acum dormea acolo Bartholomew și nevastă-sa. Așa se și cuvenea: înainte ca boala să-l încovoae și să-l orbească, tatăl ei își făcuse testamentul și rânduise viitorul; Bartholomew avea să fie stăpân peste ferma Hewlands și cap al familiei. Dar acolo schimbarea o săgetă. Cu multă grijă găsise un ungher îndeajuns de departe de ușă ca să nu audă sforăiturile lui Bartholomew, dar îndeajuns de aproape ca să-i trezească senzația că tatăl ei e prezent. Putea să stea

acolo, vrăjită, minute în sir. „Să nu-i păsa că era în același timp încăperea în care el murise.

„Te agăti de el“, iî reproșase Bartholomew deunăzi. „Vrei să te agăti chiar și de moartea lui.“ Da, Bartholomew o înțelegea. Nu era lipsit de profunzime. Iar ea avea sentimentul că era poate mai milos decât ea, care voise să-l țină în viață pe tatăl ei chiar și atunci când acesta nu mai era decât o arătare care gâfâia cu ochii holbați, sprijinită de perne. „Pentru Dumnezeu, viața lui nu mai e acum decât chin. Zău că e vremea să-i tragem perna“, zisese el brutal, dar înțeleapt. Si o și făcuse în cele din urmă. Cu iuțeala aspră a fermierului, smulsese pernele care îl sprijineau și capul tatălui lor se dusesese pe spate, într-o ultimă rostogolire. Iar de acolo nu aveai decât să mergi mai departe. Ei, însă după aceea, viața i-a apărut ca un podeț de lemn cu prea multe scânduri lipsă. Părea pe alocuri imposibil să faci următorul pas.

Pentru ea, noaptea era negreșit și vremea rușinii. Știa că minte, chit că în toate celelalte ținea morțis la adevar. Când dăduse deunăzi Bartholomew peste ea în timp ce făcea lumânări de seu și zisese „Treaba asta ar putea s-o facă și Margaret, să știi“, ea ar fi trebuit să nășcocească o scuză. Ar fi trebuit să răspundă: „A, dar ea nu e aşa îndemânică, nu lasă grăsimea să se răcească destul. De lucrurile astea trebuie să mă îngrijesc eu ca să meargă totul bine în gospodărie.“ În loc de asta, zisese: „Da, știi.“ Adevărul situației se înfățișa prea limpede, nu avea cum să-l ocolească. Mama lor vitregă era de drept stăpâna fermei, iar surorile vitrege puteau face celelalte treburi femeiești – la urma urmei,

chiar ea le învățase –, așa că ea nu își avea rostul aici. Astă îi spunea, de fapt, Bartholomew.

Și aici înceta s-o înțeleagă. Da, avea aproape douăzeci și șase de ani, vîrstă la care cele mai multe dintre femei erau măritate sau se zoreau să se mărite – astă era adevarat. Dar el presupunea, prin urmare, că și ea e disperată să-și găsească un soț. Aici înțelegea greșit. Ea îi spunea cinstit că nu, dar mintea lui nu putea să se împace cu gândul.

– Știi, nu trebuie să-ți închipui că, fiindcă e văduv, George Godden o să se repeadă să se însoare cu prima femeie pe care pune mâna. Nu e el omul ăla. Are mintea lămpede și la locul lui, iar când o să-și ia mireasă, aceasta o să aibă parte de toată prețuirea și cinstea pe care și le dorește.

Bartholomew mergea mai departe pe încercate, pândind acea tresărire de mândrie sau de îndoială care să explice refuzul ei de a-l socoti pe prietenul lui pețitor. Spre sfîrșit devinea tot mai încurcat. „Și te încredințez, Anne, că îi place de tine. Îi place peste măsură.“

Când aducea vorba despre asta, îi venea să-și ascundă fața. Nici nu și-o vedea decât rareori. Mama ei vitregă avea o oglindă, dar o ținea dosită. De fiecare dată când își văzuse chipul reflectat, simțise nevoia să-și întoarcă privirea, parcă s-ar fi zărit despuiată. Vedea în el frumusețea bălaie și rece a lui Bartholomew, dar, departe de aplombul pe care îl avea el în lume, acest chip părea lipsit de hotărâre. Știa că roșește ușor, dar era însăpmântător să vezi cum îi urca săngele în obrajii și cum trăsăturile ei erau făcute parcă să zugrăvească și cea mai mică suferință și întrebările care o rodeau.

„Porți o povară“, zisește odată tatăl ei. „Frumusețea.“ Dar era taică-său, care întotdeauna se purta bland cu ea. Era sigură că el ar fi înțeles chiar și tăinuita ei însotire cu noaptea.

Dar în această noapte, când furtuna bubea peste dealurile de la apus, îi simțea prea puțin prezența. A făcut greșeala să se apropie prea mult de ușa iatacului; a auzit nu sforături, ci gemete și scârțâieri precipitate. Ca să-și revină, s-a dus la bucătărie, a scos ceașca preferată a tatălui ei și a așezat-o lângă o farfurie, creându-l astfel pentru o clipă, ca și când ar fi șezut acolo, luându-și cina modestă... Dar n-a durat decât un moment. În minte i s-a strecurat, înainte să-l poată opri, gândul că în curând el va dispărea de tot. Îndată a urmat altul; că era firesc, că aşa se cuvenea să fie, iar asta nu era deloc bine.

Furtuna a salvat-o. Ca și când ar fi făcut un pas de uriaș, a ajuns deodată acolo, tunetele au izbucnit deasupra capului, fulgerele au zugrăvit odaia în contururi albastre și reci. A tras ușor ivărul de la ușa din spate și s-a oprit în pragul tocit, privind către pajıştile ce se întindeau de dincolo de curte. Ploaia încă nu începuște, dar avea să sfârâie pământul la venirea ei. Noroc că se strânsese deja fânul. Pe pășunea de sus zărea un fel de pată – oile strânse laolaltă în capătul cel mai îndepărtat. Când s-a abătut trăsnetul peste stejarul din spatele hambarului, i-au trebuit câteva clipe să priceapă ce se întâmplase. Era ceva aproape hoțesc în ce vedea, cuțitul asasinului coborând fulgerător, și îndată ochii i-au fost răniți de o mâzgăleală încinsă, urechile i-au răsunat de zgomot, nu atât zgomot, cât senzația că o secure i-a lovit auzul. A clipit des și s-a frecat la ochi. În chip

monstruos, gemând și despicându-se, stejarul parcă năștea. Partea crăpată se desprindea de trunchi cu fum și larmă.

Celălalt zgromot a ajuns la ea întrăiat. Nici acesta nu părea să aibă vreo noimă: era un geamăt adânc, prelung și puternic, peste putință a fi ieșit din rărunchi de om. și totuși, suna atât de omenesc, că i s-a strâns inima.

– Doamne! Uită-te numai!

Bartholomew era acum lângă ea.

– Da, îngrozitor, nu-i aşa? De-asta m-am trezit, a zis ea iute.

Geamătul s-a auzit din nou, rugător. Bartholomew a oftat. Își trăsesese în grabă pe el niște nădragi și își vârâse picioarele albe și goale în pantofi, dar nu arăta cărghios; nici n-ar fi putut.

– Teamă mi-e că este băltata aia Tânără. Care urmează să fete. La dracu’!

A strâns din fălcii. Stropi mari de ploaie cădeau rar, fiecare alegându-și câte o piatră pe care să pice.

– Ia du-te tu și adu felinarul!

A luat-o spre staul cu capul între umeri.

În bucătărie, pe când ea se necăjea cu amnarul și cremenea, a intrat fratele ei vitreg, John, căscând și vrând să afle ce se întâmplă. Știindu-l veșnic hămesit, i-a dat o bucată de plăcintă cu agriș și l-a trimis înapoi la culcare. O parte din ea încă se răzvrătea pur și simplu față de cotropirea nopții. Totuși, știa că se schimbase ceva, iar scrâșnetul copacului parcă răsună în ființa ei.

În staul, Bartholomew executa un fel de dans domol al precauției, dând roată vacii băltate. Animalul stătea într-o poziție curioasă, cu capul plecat, răsucindu-se brusc